

ZAČETEK 22. KONGRESA SOVJETSKE KOMUNISTIČNE STRANKE**Poročilo Nikite Hruščeva pred 4500 odposlanci****Sovjetski predlog o ureditvi nemškega vprašanja ni ultimat - Zadnji poskus, a z bombo 50 milijonov ton tritola - „Protipartijska skupina“ dokončno poražena - Oster napad na albanske komuniste**

V mogočni moskovski »Palači kongresov«, ki je bila pravkar dokončana in ki bo, kot pravijo Sovjeti, skozi stoletja pričala o dobi »graditeljev komunizma«, se je v torek začel 22. občni zbor sovjetske komunistične stranke. Kongresa, ki je že tretji po Stalinovi smrti leta 1953, se poleg ministrskega predsednika in glavnega strankinega tajnika Hruščeva ter njegovih ožjih sodelavcev udeležuje kakih 4500 odposlancev iz vseh republik prostrane Sovjetske zveze. Prisotni pa so tudi predstavniki vseh ostalih komunističnih partij na svetu, razen albanske, ki na zborovanje sploh ni bila povabljena.

V Moskvi so torej te dni zbrani vrhovi svetovnega komunizma, kot na primer Kitajec Ču En Lai, Poljak Gomulka, Nemec Ulbricht, Madžar Kadar, Francoz Thorez, Italijan Togliatti itd.

Otvoritvi občnega zbora v »Palači kongresov«, v kateri je prostora za šest tisoč oseb in ki je opremljena s pripravami, katere omogočajo prevajanje govorov v 29 jezikov hkrati, je prisostvovalo veliko število domačih in tujih časnikarjev ter številni člani diplomatskih predstavništva. To dovolj zgovorno priča o zanimanju in pričakovanju, ki za ta kongres vladata v svetu.

Dnevni red kongresa obsega sledeče glavne točke: poročilo Nikite Hruščeva o delovanju osrednjega odbora in prezidija stranke, poročilo o novem programu sovjetske komunistične partije in spremembe njene statuta.

OBCNI ZBOR IZ LETA 1956

Prvi dan zborovanja so udeleženci poslušali prvo poročilo Hruščeva, ki je trajalo skoraj šest ur in pol. Sovjetski ministrski predsednik je v govoru obravnaval najrazličnejša vprašanja, ki zadevajo tako zunanjo kot notranjo politiko Sovjetske zveze, njen dosedanji in bodoči gospodarski, socialni in kulturni razvoj ter tudi odnose sovjetske partije z drugimi komunističnimi strankami v svetu.

Osnova in izhodišče vseh najvažnejših izvajanj sovjetskega prvaka so bili sklepi in zaključki 20. kongresa stranke iz leta 1956, na katerem je Hruščev, kot znano, javno obsodil različne potoze in značilnosti Stalinove politike ter stranko »zopet pripeljal na pot marksizma in leninizma«.

O zunanji politiki je Hruščev dejal, da je razvoj dogodkov v zadnjih 5 letih potrdil pravilnost analize, ki jo je napravil omenjeni 20. kongres. Izkazalo se je predvsem,

da v današnji zgodovinski dobi vojne niso neizogibne in da je možno miroljubno sožitje med državami z različno družbeno ureditvijo. To pa ne pomeni — je pristavil — da v teh letih mir ni bil v nevarnosti, kajti »imperialisti so večkrat poskusili sprožiti svetovni spopad« in ker tudi v nekaterih državah socialističnega tabora »ostanki notranje reakcije niso nehali delovati proti socializmu«, kar dokazujejo dogodki na Madžarskem, Poljskem in v Vzhodni Nemčiji.

HRUSCEV IN ZAHODNI SVET

Če se je kljub temu ohranil mir — je nadaljeval Hruščev — je to zasluga »socialističnega tabora, katerega politična, gospodarska in vojaška moč je napadalce odvrnila od skušnjave, da bi povzročili svetovni spopad«.

V tej zvezi je sovjetski predsednik proučil v luči komunističnega nauka položaj v glavnih zahodnih deželah, kot so Amerika, Velika Britanija in Francija, kjer naj bi se

»kapitalistični sistem v zadnjih letih ošibil«. O Ameriki je dejal, da sta jo kljub močnemu porastku proizvodnje zadeli že dve krizi in da so se mezde le malenkostno dvignile v primeri z vrtoglavi naraščanjem monopolističnih dohodkov. Francija in Velika Britanija sta zgubili vodilni položaj v Evropi, Italijo pa tepe kronična brezposelnost.

Pri tem je vendarle ugotovil, da so znatno napredovale države, ki so bile poražene v drugi svetovni vojni, in sicer Nemčija, Japonska ter Italija.

O nemškem vprašanju je Hruščev dejal, da je Sovjetska zveza trdno odločena urediti današnje nenormalno stanje. Ponovno je potrdil stališče, da bi Sovjeti najraje videli, če bi se podpisala mirovna pogodba z obema nemškima državama in če bi zahodni Berlin postal svobodno, demilitarizirano mesto. Če pa zahodnjaki tega ne bodo sprejeli, bo Sovjetska zveza podpisala mirovno pogodbo tudi brez njih.

Sadovi razgovorov med Gromikom in zahodnjaki

V zahodnih krogih danes zlasti opozarjajo na tisti del govora, v katerem sovjetski prvak razlaga, da predlog, naj se nemška mirovna pogodba podpiše še letos, ni noben ultimat. »Če so zahodne države pripravljene urediti nemško zadevo — je pristavil Hruščev — dan podpisa mirovne pogodbe ni toliko važen in mi ne bomo vztrajali, naj se pogodba podpiše do 31. decembra 1961«.

»Po zadnjih razgovorih med Gromikom, Ruskom, Kennedyjem in Macmillanom — je nadaljeval Hruščev — se je v nas pričel vzbujati vtis, da zahodnjaki kažejo določeno razumevanje za položaj in da so pripravljene iskati rešitev nemškega ter berlinskega vprašanja, ki bi bila obojestransko sprejemljiva«. Po mnenju zahodnjakov je v tem trenutku prav ta del govora najpomembnejši.

Sovjetski predsednik je nato govoril o nekaterih mednarodnih vprašanjih, kot so odnosi med Sovjetsko zvezo in Ameriko, Združeni narodi in razorožitev.

Glavno odgovornost za sedanjo mednarodno napetost je seveda naprtil »ameriškim imperialistom«. Ti med drugim silijo, naj se Zahodna Nemčija čedalje bolj oboroži in s tem troši ogromne vsote denarja, ker upajo, da na ta način ne bo mogla postati tekmeč na mednarodnih tržiščih. Da

se uredijo mednarodni odnosi, je Hruščev predlagal, naj se v Evropi in Aziji ustvarijo področja, kjer bi ne bilo jedrskega orožja, in naj se podpiše nenapadalna pogodba med članicami Atlantskega in Varšavskega pakta.

V zvezi z Združenimi narodi je ponovil predlog, naj posle glavnega tajnika prevzamejo tri osebe, od katerih bo vsaka predstavljala tabor, iz katerega izhaja. Zahteval je nadalje sprejem komunistične Kitajske v OZN.

Najnovejše sovjetske jedrske poskuse je Hruščev opravičil, češ da je bila Sovjetska zveza prisiljena ojačiti svojo obrambo zaradi nevarnega položaja, ki so ga imperialisti zavestno ustvarili v Evropi. Napovedal je tudi, da bo konec tega meseca eksplodirala v Sovjetski zvezi jedrska bomba, katere uničevalna moč je enaka 50 milijonov ton tritola. To pa bo tudi zadnji jedrski poskus, čeprav Sovjeti že razpolagajo z jedrsko bombo, ki je še enkrat močnejša, a ki je ne bodo preizkusili, ker nočejo »razbiti šip na hišah Sovjetske zveze«.

O NOTRANJEM POLOŽAJU STRANKE

Za poznavanje sedanjega razvoja komunističnega gibanja je zanimiv in važen tisti

RADIO TRST A

• NEDELJA, 22. oktobra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski samospeli in zborovske skladbe; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Hudobni oskrbnik«, pravljica, (Lelja Rehar), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika tedna v Trstu; 14.45 Vokalni oktet »Planika«; 15.00 Tamburaški zbori; 17.00 Tvoronica sanj — obzornik filmskega sveta; 18.30 Glasbene slike — De Falla: »Noči v španskih vrtovih«; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Ljudska opravila in opasila — Niko Kuret: »Na opasilo!« 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 23. oktobra, ob: 18.30 Baročna glasba — Haendel: Koncert za orgle in komorni orkester št. 1 v g-molu, op. 4 in št. 2 v H-duru, op. 4; 19.00 Znanost in tehnika — Slavko André: »Cvetiči vrt v Sahari«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 George Bizet: »Carmen«, opera v štirih dej. Tržaški Filharmonični orkester ter Zbor gledališča »Giuseppe Verdi« iz Trsta vodi Vincenzo Bellezza.

• TOREK, 24. oktobra, ob: 19.00 Pisani balončki radijski tednik za najmlajše; 21.00 Alpske legende. — Vinko Beličič: »Zvon na Creti«; 21.30 Koncert pianistke Argie Radimiri; 22.00 Oblednica tedna: »Franz von Liszt, ob 150-letnici rojstva«.

• SREDA, 25. oktobra, ob: 18.30 Liki iz opernih del: »McCargherita«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Krokarji«, igra v 4 dej. (Henry Becque - Mirko Javornik), igrajo člani RO.

• ČETRTEK, 26. oktobra, ob: 19.00 Sirimo obzorja — Vinko Suhadolc: »Izumi, ki so preobrazili naše življenje: »Dolga pot do kolesa«; 20.30 Znanj dirigenti: Leopold Stokowsky — Bach: Passacaglia v e-molu, Enesco: Romunska rapsodija št. 2 v D-duru, op. 11, Dvorak: Simfonija št. 5 v e-molu, op. 95, imenovana »Je novega sveta«. Približno ob 21.00 Književnost: Dane Lokar in njegova novelska zbirka »Zakopani kip« (M. Jevnikar). Približno ob 22.00 Umetnost — Dušan Pertot: »Paberki z evropskih festivalov«.

• PETEK, 27. oktobra, ob: 18.30 Massenet: Alzaški prizori, suita; Bartok: Romunski narodno plesi; 19.00 Sola in vzgoja — Iv. Theuerschuh: »Vzgojna posvetovalnica«; 20.30 Gospodarstvo in delo: 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Ivan Tavčar: »Moj sin« (Josip Tavčar).

• Sobota, 28. oktobra, ob: 15.30 »Somrak junaka«, radijska drama (Alberto Perrini - Lada Mlekuž), igrajo člani RO; 18.30 Iz del sodobnih jugoslovanskih avtorjev — Tajčević: Sedem balkanskih plesov Pahor: Istrijanka. Orkester Slovenske filharmonije vodi Bogo Lesković; 19.00 Žena in dom; 20.40 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 »Pepel«, radijska drama (Samuel Beckett - Saša Martelanc), igrajo člani Radijskega odra.

TEDENSKI KOLEDARČEK

22. oktobra, nedelja: Vendelin
23. oktobra, ponedeljek: Klotilda, Severin
24. oktobra, torek: Rafael, Feliks
25. oktobra, sredo: Hilarij, Darja
26. oktobra, četrtek: Lucijan, Demetrij
27. oktobra, petek: Lucijan, Antonija
28. oktobra, sobota: Simon, Juda

Adenauerjeve obljube

Vlada v Bonnu se še vedno z velikim trudom poraja. Kancler Adenauer se pogaja za sestavo vladne koalicije med krščansko demokratsko stranko in med liberalci. Ti pa niso zadovoljni z njimi kot kanclerjem in zahtevajo, naj se že vnaprej omeji njegov mandat. Adenauer se pa temu načrtu protivi in obljublja, da bo sam prostovoljno odstopil, še preden bo minila štiritletna doba njegovega bodočega kanclerstva. Svoje stališče opravičuje z zapletenim položajem glede Berlina in Nemčije sploh. Politični nasprotniki pa mu ugovarjajo, da ni nihče nenadomestljiv. Nezadovoljni so pa v resnici z njegovim paternalističnim vodstvom notranje in zunanje politike in zato tudi njegovim obljubam o prostovoljnem odstopu ne verjamejo.

Nesoglasja med socialisti glede sodelovanja z demokristjani

Med Nennijevo socialistično stranko ni več tiste edinosti, kot je vladala še pred nekaj tedni, od milanskega kongresa sem. Na seji osrednjega strankinega odbora je prejšnji petek prišlo nesoglasje do izraza. Zmerno krilo pod Nennijevim vodstvom je predlagalo, naj se v parlamentu podpira demokristjanska stranka, radikalna polovica se pa upira tej zamisli in si želi zblizanja s komunistično stranko. Pri glasovanju je do bil prvi predlog 45 glasov, drugi 34. Zaključna resolucija odklanja sodelovanje v vladi, a je za trenutno parlamentarno podporo

pri glasovanjih. Levo krilo pa še močneje poudarja zvezo s komunisti.

V tem nihanju lastne stranke je Nenni v ponedeljek naslovil na socialne demokrate in republikance poziv, naj bi se povzročila z njih pomočjo vladna kriza, da se politični položaj razčisti. Saragat in republikanci so pa odbili poziv socialističnega voditelja prav z ozirom na močno levo krilo v njegovi stranki. Pripravljeni so se družiti v vladi s socialisti, a kot z demokratično stranko, ne kot z zaveznico komunistov. Zatorej sedaj ne bo prišlo še do vladne krize, ampak morda šele v januarju.

Nevarnost z boka

Odkar je na Kubi upeljal Fidel Castro ostro protiameriško politiko in je začel prejemati pomoč od Sovjetske zveze, so ameriški politiki označili Kubo kot sovjetsko letalonosilko, ki ima svoje orožje uprto proti ameriški zemljini. Razumljivo je zatorej, da si Združene države na vso moč prizadevajo, povezati vse ameriške države v skupno zvezo in obrambo proti Kubi. Na predlog republike Peru se bo v sredo zbrala na zasedanje vseameriška zveza držav, ki bo odločala o ukrepih proti sovjetskemu tihemu zavezniku ob desnem boku.

V Združenih državah se pa boje, da je to sklicanje preuranjeno, ker nekatere velike južnoameriške države, kot Argentina in Brazilija, niso še popolnoma odločene za skupen nastop proti Kubi. Potrebno bi bilo še nekaj časa, da se tudi te države prepričajo o nevarnosti z boka. Čas za zborovanje vseameriške zveze je neugoden tudi zato, ker sovпада z zasedanjem glavne skupščine Združenih narodov.

V ITALIJANSKEM TISKU

Po 17 letih je nenadoma prenehal izhajati humoristično-politični tednik »Candido«. Urejeval ga je pisatelj Guareschi, znan po filmskih igrah »Don Camillo in Peppone«, ki so začele izhajati kar v nadaljevanjih. Založnik Rizzoli in urednik sta se menda sprla prav zaradi zadnje »Don Camillo monsignore«. V teh igrah nastopata trmasti komunistični župan in enako trmasti župnik, ki si povsod nagajata, v srcu sta si pa prijatelja. Rizzoli, ki je tudi filmski producent, je črtal mnoge prizore, nakar je Guareschi stopil iz uredništva.

Drugi vzrok, da so »Candida« ustavili, so pa bili njegovi članki, v katerih je ščuval na rasno sovraštvo. Z njimi se je bavil tudi notranji minister, ki je zadevo predal sodišču.

Druga sprememba se je izvršila pri dnevniku Corriere della Sera. Po devetih letih je zapustil vodstvo lista glavni urednik Mario Missiroli. Nadomestil ga je časnikar Alfio Russo, ki je doslej vodil florentinski dnevnik »Nazione«.

Poročilo Nikite Hruščeva pred 4500 odposlanci

(Nadaljevanje s 1. strani)

del govora, v katerem je Hruščev analiziral notranji položaj sovjetske komunistične stranke in njene odnose z ostalimi partijami v svetu. V tej zvezi je omenil delovanje »protipartijske skupine«, ki je nasprotovala obsodbi »kulta osebnosti« in izvajanju demokracije v stranki, čeprav je vse to bilo sklenjeno na 20. partijskem kongresu leta 1956. Zanimivo je, da je Hruščev v to skupino uvrstil tudi maršala Vorošilova, o katerem doslej še ni bilo znano, da bi sodeloval z Molotovom, Kaganovičem, Malenkovom in Šepilovom, se pravi z glavnimi nasprotniki nove strankine politike.

»Protipartijska skupina« je bila poražena in se je ponovno uveljavila »leninistična smer z 20. kongresa, ki je predstavljala velik prispevek k razvoju mednarodnega delavskega gibanja in ki so jo pozneje sprejele ter odobrile tudi ostale bratske komunistične stranke«.

»Toda očitno je — je dejal Hruščev — da vse stranke niso bile odkritosrčne, ko so to odobrile«. Pri tem je omenil albansko komunistično partijo, katere voditelji niso prisotni na tem kongresu. Sovjetski prvak jih je obdolžil, da »jim ni všeč smer, ki jo je ubrala sovjetska partija, da se premagajo škodljive posledice Stalinovega kulta o-

sebnosti, da se prepreči in obsodi nezakonito izkoriščanje oblasti in da se ponovno prično izvajati leninistične življenjske norme v stranki in državi«. »Albanski voditelji«, je zaključil Hruščev, »skušajo doseči, da bi se naša partija vrnila k metodam, ki so njim všeč, a ki se ne bodo nikdar več ponovile v naši deželi«.

O JUGOSLAVIJI

O odnosih z Zvezo komunistov Jugoslavije pa je med drugim rekel: »Naša stranka je in bo kritizirala revizionistična pojmovanja jugoslovanskih voditeljev. Ker smo internaionalisti, nam povzroča skrb usoda jugoslovanskih narodov, ki so se požrtvovalno bojevali proti fašizmu«.

Na koncu zaradi pomanjkanja prostora omenjamo še to načelno izjavo Nikite Hruščeva: »Mi — je dejal — ne izvažmo svojih idej in jih ne vsiljujemo drugim narodom. Ideje se ne izvažajo na konici bajonet, niti na konici raketnih izstrelkov«. Izrazil pa je hkrati trdno odločnost, da bo Sovjetska zveza z vsemi sredstvi nastopila proti morebitnemu »uvozu protirevolucije« v kako socialistično državo, kar pomeni, da bo zažela vsak poskus, da se v komunističnih državah spremeni obstoječi družbeni red.

Ko to pišemo, se kongres nadaljuje in zato se bomo k njemu še vrnili.

Presenetljiv izid volitev v Turčiji

V nedeljo je v Turčiji stopilo k volilnim žaram 12 in pol milijona volivcev in volivk. Volili so 450 poslancev in 150 senatorjev. Nastopali so kandidatje štirih strank, in sicer stranka ljudskih republikancev, katero vodi bivši predsednik republike İsmet İnönü; druga je »stranka pravice«, ki jo vodi nekdanji načelnik generalnega štaba Gümüşpala. Tretja je narodna kmečka stranka pod vodstvom Osman-a Bolukhasija in četrta »Stranka nove Turčije«; njen voditelj je bivši finančni minister Ehem Alikan.

Pred volitvami je vladala splošna sodba, da bo dobila večino İnönüjeva stranka. V

veliko iznenadenje vseh je pa »Stranka pravice«, ki ima podoben program, kot ga je imel Menderes, dobila v senatu 70 sedežev, republikanska 34, na tretjem mestu je stranka nove Turčije in na zadnjem kmečka. Nasprotniki sedanjega režima imajo torej v senatu relativno večino. V poslanski zbornici si pa obe prvi stranki držita ravnotežje, vsaka s približno 180 poslanci.

Nobena stranka ne more sama sestaviti vlade, ker nima absolutne večine. Volitve so pa pokazale, da ljudstvo ne odobrava politike generalov, ki so strmoglavili Menderesa in ga spravili na vislice. Gümüşpala je zjavil, da ostane njegova stranka, če bo stopila v vlado, zvesta Atlantskemu paktu.

URA OBRAČUNA

V nemškem mestu Karlsruhe se je ta teden začela sodna obravnava proti osmim častnikom zloglasne hitlerjevske esesovske tolpe. Glavni obtoženec je Erik Ehrlicher s še sedmimi pajdaši, ki so na Poljskem in okrog Kijeva pobili nad dvatisoč poljskih in ruskih Židov. Po vojni so se zločinci skrivali, nato so si pa s sleparskimi osebnimi listinami poskrbeli celo mastne službe. Postali so tako objestni, da niso niti več skrivali svoje preteklosti in so padli v roke pravici. Po nemškem zakoniku jih čaka najvišja kazen.

Burmanec U Thant novi tajnik OZN?

Po zadnjih dogovorih med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo kaže, da bo za Hammarskjöldovega namestnika imenovan burmanski delegat U Thant. Izmed nevtralnih zastopnikov pri Združenih narodih velja za zelo zmernega in za enega najbolj sposobnih diplomatov. Z 52 leti je še razmeroma mlad.

Studiral je na univerzi v Rangoonu. Nekaj let je opravljal profesorsko službo, nato je postal ravnatelj višjih šol v Pantanawu. Napisal je tudi več pedagoških in političnih del. Po drugi svetovni vojni je stopil v politično življenje. V vladni službi se je povzpел do pomočnika zunanjega ministra U Nuja. Kot tak se je udeležil velikih mednarodnih konferenc. Letos je bil kot

zastopnik Burme na beograjski konferenci nevezanih držav. Republiko Burmo pa predstavlja pri OZN že od leta 1956, kjer uživa splošen ugled. Izbran je tudi za predsednika treh važnih političnih in finančnih odborov Združenih narodov.

Odrpito je pa še vprašanje podtajnikov. Sovjeti so postavili zahtevo po »trojki«, in sicer tako, da bi po en podtajnik pripadal zapadnemu, vzhodnemu in nevtralnemu bloku. To misel so pa zdaj opustili in bodo imenovali od pet do sedem podtajnikov pri Organizaciji združenih narodov na zemljepisni podlagi. To se pravi, da bodo skupine držav iz posameznih kontinentov imele po enega podtajnika, ki pa bo naravnost odvisen od glavnega.

Na takšen način mislijo rešiti krizo, ki je po Hammarskjöldovi smrti grozila, da bo izpodkopala temelje te prepotrebne mednarodne organizacije.

KONEC SRAMOTE

Notranji minister je odredil, da se ukine na Otoku Ustica kazenska kolonija žalostnega spomina za marsikaterega Slovenca. Zadnjega kaznjenca Giovannija Amata iz Palermo so kar spustili domov.

Otok Ustica, ki se samotno dviga iz morja 36 milj severozapadno od Palermo, je postal kazenska kolonija že pred 150 leti pod Burbonci. Tja so pošiljali zločince po prestani kazni v konfinacijo. Pod Mussolinijevim režimom je pa postal kraj za prisilno bivališče političnih osumljencev. Dosti naših rojakov ve, kaj je pomenilo stradati na Ustici. Otok je po prirodni lepoti privlačen, zato ga bodo spremenili v izletniško točko.

Kakšna bo zima?

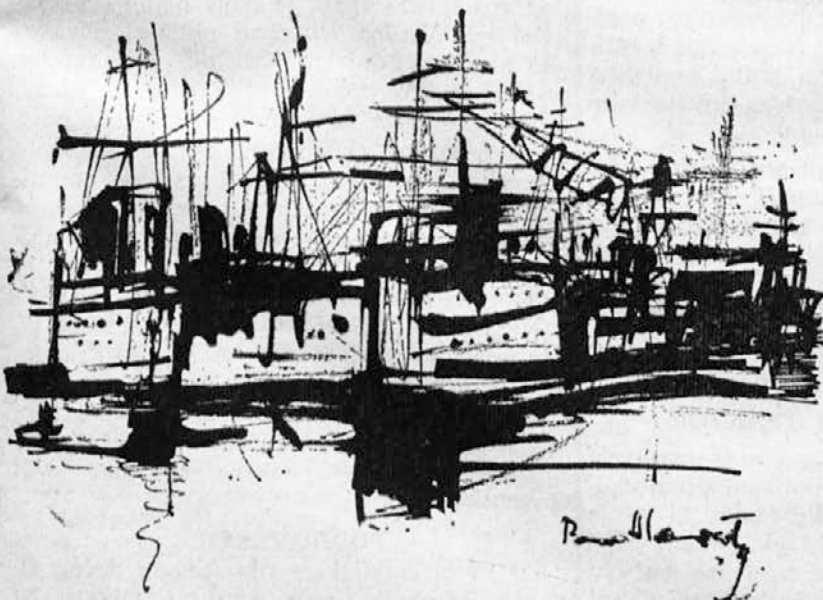
Dolgo, lepo poletje, kateremu je sledilo v začetku oktobra nekaj dni hudih nalivov, nato zopet topli jesenski dnevi, vzbujajo radovednost, kakšna bo prihodnja zima.

Vremenoslovci odgovarjajo, da se bo nad Evropo razvil v prihodnjih tednih prostor močnega zračnega pritiska. Značilnost tega pojava je malenkostno gibanje zraka in jasno nebo. Kadar pa ni vetra in ni oblakov, tedaj oddaja zemlja vso prejeta toploto v mrzlo vsemirje in zavлада mráz tudi pri tleh.

Obstaja pa še drugi vzrok, ki obeta, da bo letošnja zima mrzla. Okrožja nizkega, kakor tudi visokega zračnega pritiska, pa se ne nahajajo vedno na istem kraju, marveč potujejo obenem s premikanjem zračnih vrtincev.

Če gredo proti jugu, pošiljajo okrožja visokega pritiska k nam topli zrak. V zimskem času pa imajo težnjo, da se z anticiklonalnim gibanjem selijo proti severu in pošiljajo iz mrzlih pokrajin mrzli zrak v naše kraje. V takem slučaju je treba računati s hudim mrazom, ki ga zanašajo vetrovi iz Sibirijske, in s snežnimi padavinami. Te pa zopet nižajo temperaturo zraku.

Poleg teh dveh je pa še tretje dejstvo, na katero opirajo vremenoslovci svoje napovedi za hladno zimo. Mrzlega zimskega časa že ni bilo več let. V naravi se pa porušeno ravnotežje vedno uravnoveša. Doba toplih let bo s prihodnjim letom minila, zato smemo računati, da bo že letošnja zima pritislila z večjim mrazom in zlasti v severnih krajih z obilnim snegom.

Robert Hlavaty
»Ladje v pristanu«

Tržaškega

Je dvojna mera ali ne?

Italijanska javnost je na osnovi poročil v italijanskem tisku trdno prepričana, da je na Tržaškem ozemlju prav tako in še bolj poskrbljeno za slovenske šole kot za italijanske. Navajajo majhno število učencev, velike učilnice, vse potrebne šolske pripomočke tako, da bi človek zares mislil, da je slovenskemu šolstvu na Tržaškem kar z rožicami postlano.

V resnici pa obstajajo določena dejstva, ki dokazujejo, da uporabljajo šolske oblasti dvojno mero. Začnimo pri Nižji strokovni šoli pri Sv. Ivanu. V prvem razredu se stiska 35 dijakov, prostora v učilnici je pa samo za 24. Po vseh pedagoških načelih je jasno, da ne more v takih pogojih pouk uspešno potekati. Zatorej je potrebna še ena vzporednica. Podobno je na višji realni gimnaziji. V prvem razredu sedi 36 dijakov. Tu je zopet nujna potreba, da se razred loči v dve vzporednici.

Za 5 razredov s 16 učenci ena sama učna moč

Preidimo sedaj k ljudskim šolam. Na Katinari sta združena 4. in 5. razred. V zadnjih razredih osnovne šole je pa učna snov že tako obsežna in raznolika, da je poučevanje v združenem razredu docela oteženo. Starši upravičeno zahtevajo, da se razreda ločita, ker žele, da se njih otroci kaj nauče, ne pa da samo obiskujejo šolo. Podoben primer je v Rojanu, kjer sta združena 1. in 2. razred. Tudi tukaj ugovarjajo starši z vso pravico, ker šolsko skrbništvo ne poskrbi še za eno učno moč.

Morda bi kdo od nasprotne strani ugovarjal, da se pač lahko razredi združijo, spričo majhnega števila učencev. Odgovarjamo, da ne gre za premajhno število, ker je v združenih razredih na Katinari 14 otrok, v Rojanu pa 12.

Trst v francoskem turističnem vodiču »OBJEKTIVNO« ZGODOVINSKO POROČANJE!

Pred kratkim smo dobili v roke velik turistični vodič o Italiji, izdan v Franciji. Zanimalo nas je, kaj poroča o Trstu.

Na str. 214 smo brali tole:

Trieste — endommagé par les bombardements pendant la 2. de guerre mondiale. Trieste devint après 1944 Territoire libre, sous le contrôle de l'ONU représentée par les troupes britanniques. Elle ne revint à l'Italie qu'en novembre 1954, après divers remous et un plébiscite!...

Trst, poškodovan zaradi bombardiranja med drugo svetovno vojno je postal po letu 1944 Svobodno ozemlje pod nadzorstvom Združenih narodov, ki so jih predstavljale britanske čete. Italiji je ponovno pripadel šele novembra 1954, po različnih nemirih in po izvedenem plebiscitu...

Koliko to poročanje odgovarja zgodovinskim dejstvom, lahko presodi vsak naš bralec. Zalostno pa je dejstvo, da to berejo in seveda vzamejo kot resnico ljudje velikega sveta, saj je to eden največjih vodičev o Italiji, izdan v Parizu pod naslovom: Michelin: Italie — PNEU, Michelin, 97 Bd Peireire, Paris 17.e.

Ali bi ne bilo primerno, da bi na tako potvarjanje zgodovinskih dejstev moral izdajatelj objaviti popravek in tako vsaj delno popraviti storjeno silo zgodovinski resnici?

Zavajanje javnosti s takim izmaličenim poročanjem gotovo ne služi interesom turizma in po njem spoznavanju in zblíževanju med narodi, torej službi miru, ampak prej obratno.

Kar v obraz pa bije položaj na slovenski osnovni šoli v Devinu in v Mavhinjah. Na obeh šolah je vseh pet razredov združenih v enega s samo po eno učno močjo! Podobni slučajji se niso dogajali niti v starih nedeljskih šolah pred sto leti!

Svojo zahtevo po ločenih razredih in po povečanju števila učnih moči podkrepimo s položajem na italijanskih osnovnih šolah. V Mavhinjah so imeli lansko leto 10 otrok na italijanski osnovni šoli in dva učitelja. Na slovenski pa za 16 učencev le enega. Še bolj čudovit je slučaj na italijanski osnovni šoli na Repentabru, katero so letos prvič odprli, kjer je samo za enega učenca postavljena posebna učna moč!

Na osnovi omenjenih dejstev in števil vprašujemo šolsko oblast, ali obstaja ali ne dvojna mera, ena za italijanske, druga za slovenske šole? Drugič, vprašamo, ali misli šolsko skrbništvo ugoditi upravičenim željam slovenskih staršev, ali jih pa hoče še dalje varati z izjavami, da je za slovenske šole poskrbljeno z neznansko velikodušnostjo?

Nabrežina:

SPET PROMETNA NESREČA

V soboto zvečer se je na avtni cesti med Trstom in Opčinami pripetila prometna nesreča, katere žrtev sta bila dr. Egon Floridan, občinski svetovalec v Nabrežini, in njegova gospa Anica. Zakonca sta se vračala z obiska pri ženinih starših, ko je avto znamke Fiat 600, ki ga je vozil dr. Floridan, na nekem ovinku iznenada zašel s ceste in tresčil v obcestno drevo. Pri nezgodi se je dr. Floridan laže ranil, njegova gospa pa je zadobila hujše rane po raznih delih telesa, tako da se bo predvideno morala zdraviti mesec dni v bolnišnici.

Domačini in prijatelji želimo obema, da bi čimprej popolnoma okrevala.

Katinara:

POPRAVILI SO KRIVICO

Nedolgo tega smo poročali, da je na križišču pri znani Spetičevi gostilni nekako čez noč zginila tabla z dvojezičnim napisom »Kraljica miru«, ki je kazala pot k bližnji Marijini kapelici. Staro tablo je občina zamenjala z novo, a pri tem kratkomalo »pozabila« na slovenski napis.

Proti takšnemu ravnanju so odločno protestirali domačini in tudi naši listi. Izkazalo se je, da so ti protesti zalegli, kajti pred dnevi smo opazili, da je bila pod novo tablo postavljena druga s slovenskim napisom. Domačini smo zadovoljni, ker je bila krivica končno popravljena.

Repentabor:

OBČINA PRODAJA TRAKTOR

Občinska uprava sporoča, da je razpisala dražbo, na kateri bo najboljšemu ponudniku prodala traktor znamke Same, ki ga je bila kupila pred leti, a ki ga že dalj časa ne uporablja več. Kdor se zanj zanima, naj se nemudoma javi na občinskem tajništvu,

kjer bo dobil vsa potrebna pojasnila. Osnovna cena znaša 500 tisoč lir.

Medja vas:

VPRAŠANJE, KI ZANIMA NAŠE MATERE

Več naših mater je tudi letos vpisalo svoje otroke v slovenski vrtec v Devinu, ker so upale, da se bo na kakšen način vendarle rešilo vprašanje prevoza otrok v več kilometrov oddaljeni vrtec. Vse pa kaže, da ta zadeva še ni urejena in otroci so še vedno prikrajšani prepotrebne predšolskega pouka.

Občinsko upravo zato ponovno naprošamo, naj vprašanje znova preuči, saj morda le obstaja kakšna možnost, da se reši tako, kot si želijo naše matere.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

Beneška Slovenija

Klenje:

NAJSTAREJSI SLOVENEK

Ze večkrat se je slišalo, da je Beneška Slovenija pokrajina, kjer čakajo ljudje ali prav visoko starost ali pa, če gredo v svet, da se jih hitro prime kaka bolezen, kateri podležejo. Vendar je izmed vseh naših starih korenin najbolj častitljiv naš so sed Jožef Jusič. Že ko je čakal devetdeset let, so se ljudje spraševali, ali jih ima ta mož res toliko že na hrbtu. Saj še vsako nedeljo koraka k maši in se še briga za hišo. Leta so tekla, pravili so, da jih ima sto na križu; minila je stoletnica in v soboto je čakal sto in šest let! Nekateri obiskovalci, zlasti tuji častnikarji, niso niti hoteli verjeti, saj o taki starosti beremo le kje na Turškem. Pa pojdite pogledat v krstne knjige na faro v Spjetar. Tam boste brali: Jožef Jusič, rojen 14. oktobra 1855. Torej ni dvoma. V tistih časih je spadalo Klenje z vso pokrajino še pod avstrijsko lombardsko-beneško podkraljestvo in je tam vladal stari maršal Radecki. Kaj vse je torej stari Jože, 106-letnik doživel! Če bi mogel pripovedovati, bi bilo dogodivščin za debele bu kve. Najlepša je ta, da ga pri naboru za vojake niso potrdili, češ da je prešibkega telesa in da ne bo nič z njim. Vsi tisti generali in vojaški zdravniki pa so že zdavnaj pod rušo, Jože Jusič je pa v nedeljo v cerkvi sv. Antona slovesno obhajal očakovsko starost. Zdaj ne sliši nič več, vendar pa vse bistro opazuje. Tek ima še zdrav, dolgo spanje ga pa še bolj krepi. Rad pove zlasti o vremenskih neprilikah, ki so teple Beneško Slovenijo. Kako bi se ne spominjal, ko je pa vedno živel z zemljo. Jubilant ima pa še druge rekorde. On je danes najstarejši človek v Italiji in, kolikor nam je znano, je tudi najstarejši Slovenec! Takih jubilejev malokdo učka. On se pa smehlja, ker upa v srcu, da bo še kakšno leto povlekel.

Vse naše slovenske srenje, ne samo domača, Jožefu Jusiču kličejo, naj učka še 110 let in pokaže, kakšne korenike rodi slovenska zemlja!

PODBONESEC

Po vsem čedajskem okrožju so začeli finančni stražniki zelo živahno stikati za

LJUDSKO ŠTETJE

Opolnoči med soboto in nedeljo je odbil tisti čas, na katerega se morajo nanašati podatki o štetju na vprašalnih polah. Raznašalci so sicer pole že prej razdelili, toda med tem je lahko prišlo v družinskih skupnostih do kakih sprememb, smrti, rojstva, poroke itd. Za ekonomsko štetje je pa treba vzeti kot podlago stanje z dne 16. t. m. Pole so začeli pobirati v sredo. Kdor jih ne zna izpolniti, mu bodo pomagali raznašalci.

Glede štetja je že bilo več razprav, protestov in pisanja po listih. Dejstvo je, da niso še dani vsi pogoji, da bi se štetje po narodnosti, oziroma po občevalnem jeziku, nepristransko in natančno izvedlo. To velja za Tržaško. Za goriško in videmsko pokrajino, kjer tudi žive Slovenci, pa ni ne na ta ne na drugi način postavljeno vprašanje, h kateri etnični skupini se kdo prišteva. V preprostem jeziku se pravi, da na osnovi novega ljudskega štetja Slovencev na Go-

- *Kanalška dolina*

skrivnimi žganjekuharji. Velikopotezna akcija je marsikaj odkrila. V gozdu blizu Kala pri Podbonescu so našli finančni stražniki kotle za žganjekuho, 35 stotov češpelj, pripravljenih za kuho, in 5 stotov že stisnjenih. Slišimo pa, da si ljudje ne pomagajo samo pri nas s skrivnimi dobički, marveč tudi drugod. Pri Dreki so odkrili še večje količine sadja in kotlov. V Podbarnasu kar 50 stotov češpelj in popolno pripravo za kuho žgane pijače. Stražniki so šli tudi v Kanalič pri Torjani, kjer so našli na cela skladišča.

Zdi se, da so imeli žganjekuharji dobro razpredeno mrežo skritih postojank. Letos so se vrgli na češplje, ker so obilno obrodile. Ni pa samo dobra letina češpelj, ki sili ljudi k nevarnemu izkupičku, marveč še bolj revščina in pa žalostna resnica, da še tisto sadje, kar ga pridelajo, ne morejo vnovčiti.

FOJDA

Žrtve prometnih nesreč po naših cestah nekam strahovito naraščajo. Po navadi so žrtve mladi ljudje na motornih kolesih. Tako je bilo tudi v nedeljo. Na motorju sta se peljala proti Podbonescu 19-letni domačin Celso Gujon in njegov starejši brat Vincenc, ki je sedel na zadnjem sedežu. Na asfaltirani cesti med Špjetrom in Podbonescem ju je spodnesel neki avto, ki je obral smer. Fanta sta treščila z motocikla. Vincenc si je prebil lobanjo in so ga prepeljali že mrtvega v bolnišnico. Mlajši brat je pa hudo ranjen in se bo moral več mesecev zdraviti. Bog mu daj kmalu zdravje, rajnemu pa večni mir!

ERBEČ

Sliši se, da je pokrajinska uprava že pripravila proračun za vzdrževanje cest v letu 1962. Celotni proračun za vso pokrajino znaša 65 milijonov lir. V oskrbo bo prišlo tudi 365 kilometrov novih cest. Pri tem upamo, da bo imela svoj delež tudi dolina ob Erbeču in Kozici. Gre za 35 kilometrov glavnih cest. Stroški za njih vzdrževanje s stalnimi cestarji so preračunani na približno osem milijonov lir. Prebivalci teh krajev upajo, da se bodo postavke proračuna tudi v resnici tako porabile, kot so namenjene.

riškem in v vzhodnih vaseh videmske pokrajine — sploh ni več. Tako bodo vsaj pričali uradni podatki. In ti so važni za mednarodne statistike; še bolj pa, če bodo oblastva iz spačenega ljudskega štetja izvajala kake posledice. Če bodo Slovenci zahtevali svoje pravice, bodo zanešenjaki na osnovi mrtvih števil kratkoma odgovorili, saj vas na Goriškem in Videmskem sploh — ni! V uradnih popisnih seznamih vas nimamo!

Kaj naj porečemo k takemu ravnanju? Nič drugega, kakor da se hočejo žive duše zbrisati iz občestva lastnega naroda!

PRENOS BOLNIŠNIC

Stara bolnišnica pri Rdeči hiši se polagoma seli v novo veliko poslopje na nekdanji šempeterski cesti. Bolniški oddelki iz nekdanje bolnišnice v ulici Brigata Pavia so se že vsi preselili v novo, ki bo kot enotna za vse mesto in okolico imela vse oddelke. Na starem sedežu pri Rdeči hiši bosta ostala le še dva oddelka, in sicer dermatološki, ki ga vodi primarij dr. Gregorin, in okulišnični. Tudi ta dva oddelka se bosta do konca tega leta prelozila na šempetersko cesto. Tam je nastala že prava zdraviliška četrt goriškega mesta z umobolnico, tuberkolozarijem in z veliko bolnišnico.

Odprto pa je še vedno vprašanje ustanove, ki je že štirideset let zaslužna za zdravstveno skrb okoličanov in meščanov. To je mestni Zeleni križ, ki ima namen nuditi prvo zdravstveno pomoč pri nesrečah, skrbi za prevoz bolnikov, ima svoj rešilni ambulatorij in podobno. Po prizadevanju ustanove same, ki je pa precej odvisna od podpor in prispevkov zasebnikov, je že precej moderno opremljena. Manjka pa ji poglavitno, to je primeren in dostojen sedež. Sedanji prostori v ulici Morelli prav gotovo ne ustrezajo več svojemu namenu.

SOLKANSKO POLJE — LIVADA

Menda nas boste v uredništvu kar sili, če vedno isto ponavljamo. Ker za to postavljeni predstavniki še vedno ne slišijo naših pritožb, jih moramo pač pogrevati.

Gre predvsem za nekatere naše ceste. Še vedno niso take, kot bi se spodobilo in kot bi morale ustrezati naraščajočemu prometu. Že če gremo od Katarinija po ulici Palladio pod zidom uršulinskega vrta proti Livadi, se nam kar smili množica otrok in dijakinj, ki prihajajo proti eni uri iz zavoda na prašno cesto. Močijo jo sicer zjutraj, proti poldne pa, ko bi bilo najbolj potrebno, da bi šolarke ne žrle prahu, je največ avtov, ki dvigajo cele oblake. Čas bi že bil, da bi jo tudi asfaltirali, ko so že napeljali boljše razsvetljavo. Kakšna blatna brozga bo pa nastala ob prvem deževju, to si lahko mislite.

Nič boljše niso seveda tudi ceste, ki peljejo dalje v solkansko predmestje. Saj tu se že ne more več govoriti o polju, ker rastejo vedno nove hiše. Spet izražamo upanje, da bodo novi občinski svetovalci malo tudi za nas poskrbeli.

OSLAVJE

Po malem se je po naših vaseh že začela odpirati vinska kupčija. Nekaj kupcev je že prišlo nakupovat, in sicer povečini taki, ki

Iz Goriške

so že jemali pri nas. Tudi v klet v Slovencu pri Moši so nekateri sosedje oddali letošnji pridelek. Cena se, seveda še ni prav ustalila. Povprečna cena se vrti okoli 80 lir za liter; naš dobri tokajec, zlasti iz tistih leg, ki visijo z vrha proti jugu, se je povzpela že do 140 lir. Vinogradniki upamo, da bo šlo še kaj navzgor, saj ga točijo dovolj drago. Oglasili so se že tudi pobiralci tropin. Plačujejo jih nekaj draže kot lani. Marsikdo bi seveda rad videl, če bi bila dovoljena žganjekuha in bi tudi odtod priletela kakšna lirica.

TRŽIC

Med Tržičem in Štivanom se že izza davnih časov svetlika obširno močvirje, ki mu uradno pravijo Lisert. Domačini pa imajo druga, domača imena, kot riže in slično. Ondot so res za časa Avstrije uspevale edine rižne poljane. Dunajska vlada pa je zaradi komarjev in malarije skušala izsuševati močvirje z odtočnimi kanali. Nekaj časa je šlo, potem so pa vse skupaj opustili. Italijanska vlada je bonifikacijo nadaljevala, a tudi brez pravega načrta.

Šele sedaj, ko se širijo timavske papirnice in je treba novih tal za vrbovje, jelše in kar pride v poštev za celulozo, so znova zeli v pretres osuševanje tržiškega močvirja.

Ministrstvo za kmetijstvo je te dni izdalo odlok, da se začne dela. Posebni konzorcij, kateremu načeljuje Alberto Cosulich, je že sporočil goriškemu prefektu in tržiškemu županu, da je na dražbi sprejelo delo osuševanja neko podjetje iz Bologne.

IZJAVA OB LJUDSKEM ŠTETJU

Na Tržaškem ozemlju so oblasti vsilile pri splošnem ljudskem štetju tudi popis po občevalnem jeziku v družini, čeprav še niso ustvarjeni ustrezni pogoji.

Politične in kulturne organizacije, predstavnice slovenske narodne manjšine na Tržaškem ozemlju, so dne 5. oktobra t. l. izdale skupno izjavo, v kateri protestirajo in že danes poudarjajo, da ne bodo izidom takega popisa priznale nobene veljave, zlasti v kolikor bi se izkoriščali v škodo tukajšnjih Slovencev.

Podpisane politične in kulturne organizacije na Goriškem in v videmski pokrajini se pridružujejo gornjemu protestu.

Dodajajo pa še, da način ljudskega štetja predstavlja nove diskriminacije na škodo italijanskih državljanov slovenske narodnosti v goriški in videmski pokrajini, ker tu sploh ne upošteva njih obstoja.

Dokler ne bodo na vsem ozemlju Italije, kjer prebivajo Slovenci, ustvarjeni pogoji za svobodno izražanje etnične pripadnosti v duhu ustave, ni mogoče pri zgoraj navedenem načinu štetja ugotoviti točno številčno stanje slovenske skupnosti. Postopek je tudi v kričečem nasprotju z načeli in priporočili UNESCO.

Zato podpisane organizacije ugovarjajo sedanjemu načinu ljudskega štetja, v kolikor se tiče slovenske manjšine.

Slovenska kulturno gospodarska zveza - Gorica, Slovenska krščansko socialna zveza - Gorica, Prosvetno društvo »I. Trinko« - Čedad, Komunistična partija Italije - Gorica, Socialistična partija Italije - Gorica

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Hamlet« v izvedbi SG v Trstu

Priznati moramo, da smo imeli zlasti v zadnji sezoni večkrat občutek, da Slovensko gledališče v Trstu počasi hira. Režiserja Babiča je vedno bolj pritegoval film in za njim so drseli v filmsko območje glavni igralci in igralke, pravega nadomestila zanje pa nismo videli. Zato nas je resnično presenetilo, da je začelo Slovensko gledališče novo sezono naravnost mogočno, v velikem stilu — kar s »Hamletom«, s klasično Shakespearjevo tragedijo, ki mora do dna zaposliti vsak, tudi največji in najboljši gledališki ansambel ter zahteva vse njegove igralske sposobnosti in umetniško angažiranost. Na tihem smo se nekoliko bali, da bomo razočarani. A takoj naj povemo, da je bil ta strah odveč in da je bila uprizoritev v bistvu veselo presenečenje, vsekakor pa lep uspeh za Slovensko gledališče, ki je z njim potrdilo svojo vitalnost in tudi svojo povezanost kot umetniška družina. Zato lahko rečemo, da si boljšega vstopa v novo sezono nismo mogli želeli in da imamo to za dober obet za bodočnost.

Bilo bi mlatenje prazne slame, če bi se hoteli spuščati v razpravljanje o tem Shakespearjevem delu, saj je bilo o njem že toliko napisano, da bi težko povedali kaj novega. Pravzaprav je delo tudi dovolj jasno, da ne potrebuje kakih posebnih razlag. V dobi, ko je bilo napisano, niso bile take tragedije v kraljevskih družinah nikakoli redkost in zato je bilo delo za tisti čas nadvse aktualno. Verjetno ga je marsikateri vladar-morilec gledal s podobnimi občutki, kot gleda v tej igri kralj Klavdij Hamletovo improvizacijo očetovega umora. To je bila časovno pogojena aktualnost te Shakespearjeve drame. Njen nadčasovni pomen pa je v poeziji, v življenjski modrosti, ki je nakopičena v njej, intimno združena s poezijo, ter v pretresljivo živih, krepko orisanih človeških likih in njihovi usodi, ki se z nezadržano dramatičnostjo odvijata in premikata k svoji tragični izpolnitvi, s fatalnostjo antičnih tragedij.

REZIJA

Zdi se nam, da je Babič v glavnem zagrabil delo od prave strani in da je pravilno reševal režiserske probleme, kar spriči nastopa na tako neprimernem odru, kot je v Avditoriju, ni bilo lahko. Pri tem je imel precej bistrih in izvernih domislekov, ki so dali uprizoritvi pečat resnične novosti. Najslabši je bil začetek, ker prizorom s prikaznijo umorjenega kralja ni znal dati nadih grozotnosti in nadnaravnosti, ob kateri gledalca spreleti zona, kot n. pr. ob svoječasni predstavah v ljubljanski Drami. Njegovi stražarji so vse preveč klepetali, med njihove razgovore ni znal vrniti premolkov, polnih noči in skrivnosti. Tako je vse skupaj izpadlo precej neučinkovito in blede, skoraj banalno. Tudi drugje v prvem delu je bilo čutili še šibkosti, nekako pomanjkanje pravega igralskega žara in sprostitve, medtem ko je bil drugi del odločno boljši, režijsko in igralsko v vsakem pogledu bolj dognan, verjetno tudi zato, ker je tako za igralce kot za režiserje zaradi svoje dramatične razgibanosti in vsebinske pomembnosti mnogo bolj mikaven, čeprav tudi težji. Tu je Babič naravnost imenitno rešil razne režijske probleme, z ozirom na sredstva, ki jih je imel na razpolago. Tako je bil n. pr. težki prizor z zblaznelo Ofelijo odlično odigran. Režiser in igralci, zlasti mlada Miranda Caharija, so v njem izkoristili takorekoč vse možnosti, ki sta jim jih nudila tekst in oder. Videli smo že nežnejšo, bolj lirično igro Ofelije, a še nobene, ki bi nas bila s svojo dramatičnostjo tako pretresla in nam dala tako globoko občutiti vso grozo svoje blaznosti in smrti. Pretresljiv je bil Ofelijin klic, ko je stekla smrt, in nadvse dramatična njena kretnja, kot da se misli vreči v globino. Izvrsten je bil tudi prizor sabljanja med Hamletom in Laertom. Se v nobeni uprizoritvi »Hamleta« nismo videli tega dvoboja tako mojstrsko izvedenega. Bil je do viška dramatičen. Rahlo naiven je bil prizor Fortinbrasovih vojščakov, ki naj bi delali vtis korakajoče vojske, a se nekoliko predolgo na mestu prestopajo na odr. Mislimo, da je občutil to šibkost tudi režiser, a ni imel verjetno druge možnosti glede na razpoložljiv prostor. Prvi prizor s Fortinbrasom je bil sploh nekoliko medlo izpeljan, medtem ko je bil drugi (končni) zelo učinkovit in lep. V splošnem pa je bila režija, kot rečeno, dobra.

POSAMEZNI LIKI

Hamlet Staneta Starešiniča se je nekoliko razlikoval od Hamletov, ki smo jih doslej videli. Bolečina je pri njem bolj očitno izstopala izza maske sarkazma in maščevalnosti. Bil je tudi manj izrazit in nekateri znameniti prizori, kot n. pr. »biti ali ne biti«, so šli mimo nas skoro neopazeno, zato pa je bil bolj preprosto človeški in neposreden. S tem, da se je nekoliko odmaknil od običajne sheme Hamletovega odrskega lika, je ta nekoliko izgubil na svoji dramatični učinkovitosti, a je pridobil na človeškosti, kar je prišlo prav lepo do izraza v odločilnem razgovoru med materjo in sinom, ko se temu prikaže očetov duh. Ponekod pa je znal Starešiničev Hamlet stopnjavati svojo igro do izredne višine, kot n. pr. v zaključnih prizorih, morda prav zaradi tega, ker se ni držal običajnih, že kar izdelanih shem, ampak je vložil vanje veliko mero naravnega reagiranja in temperamenta.

Zelo nas je presenetila Ofelija Mirande Caharija in to v dobrem smislu. Korak od »Sneguljčice« v lanske sezoni do Ofelije v letošnji sezoni je zelo dolg in bali smo se, da ji bo spodrsnilo. Toda naprila ga je s tako gotovostjo in igralsko samozavestjo, obenem pa tako naravno, da smo se čudili. To dekle ima v sebi snov za resnično igralko velikega formata. V prvem delu je bila sicer včasih še nekoliko blede v svoji vlogi, toda potem je zaigrala tako, kot Ofelije v njeni blaznosti še nismo videli zaigrati. Mislimo, da je Slovensko gledališče končno spet dobilo nadpovprečno mlado igralko, ki ji je sicer potrebno še marsikatero izkustvo in kate-tere šolanje še dolgo ne sme biti zaključeno, a ki ima odprto pred seboj še blestečo gledališko pot, če bo vztrajala.

Klavdij, kralj danski, Jožka Lukeša je bil dobro preštudiran in izdelan do podrobnosti, vendar pa je bila v njegovi pojavi premalo izražena njegova zahrbtnost. Napravil je vtis nekakega dobrodušnega, ki se je po nepremišljenosti spravil v škripce: iz katerih se ne zna izviti. Morda bi lahko dejali, da je bil v svoji hudobiji premalo temperamenten, preveč kralj, a premalo podlež in Pavliha, medtem ko bi moralo biti obratno. Pavlihovstvo, ki mu ga očita Hamlet, bi moralo biti bolj opazno; tako pa sta ga čisto prekrila njegova dejansko kraljevska umerjenost in dostojanstvenost. Vendar je bil Lukeš v svoji maski dosleden.

Kraljica Gertruda, ki jo je igrala Mira Sardočeva, je bila tudi nekoliko preveč mila in mirna. Premalo je razodevala tisto, kar se je moralo dogajati v njej. Režiser ji je prisodil bolj vlogo žrtve. Toda ali se kraljica, ki ve, da je bil njen mož umorjen in se komaj mesec dni nato poroči z njim, res lahko čuti le kot žrtev? V njej bi pričakovali več notranjega boja, več razdvojenosti in trpljenja. Tako pa je vplivala nekam zelo mirno in dostojanstveno. Najboljša je bila v že omenjenem razgovoru

s sinom, ko se temu prikaže oče.

Izmed ostalih, zelo številnih vlog naj omenimo le še nekatere: dober je bil Polonij Rada Nakrsta, morda le nekoliko preveč dobičina in premalo intrigant; v vsakem pogledu je bil na mestu Horatio Staneta Rztresena, resen, moder in moški; Livio Bogatec kot Laert je odgovarjal vlogi, le njegova strastna, zagrizena maščevalnost je bila morda nekoliko premalo poudarjena. Odlični je bil v zaključnih prizorih. Justo Košuta I. grobar in Edvard Martinuzzi kot II. grobar sta dobro in zelo plastično rešila svoji vlogi, le prizor sam je bil scenarijsko premalo pripravljen, premalo pošasten in paradoksen. Predvsem je bila zgrešena premočna razsvetljava; oropala je gledalce iluzije in pregnala skrivnostno atmosfero na meji med življenjem in smrtjo. Zadostovala bi bila navadna leščerba.

O vseh ostalih, in zlasti še o Modestu Sancinu kot I. igralcu, Alojzu Miliču kot Gildenstermu, Silviju Kobalu kot Rozenkranču in Juliju Guštinu kot Fortinbrasu, lahko rečemo, da so vsaj korektno, po večini pa prav dobro ali celo odlično rešili svoje vloge. Sugestiven je bil zlasti prizor gledališče improvizacije, ki je spominjal na pantomimo.

Končno naj še omenimo, da ni bila slaba — z ozirom na razmere — režiserjeva zamisel, da je film- sko strnil dogajanje v celoto, prekinjeno samo z eno pavzo.

Glasba Pavleta Merkurja je bila mogočna, z izrazitimi, dramatičnimi učinki pihal in tolkal ter je primerno podčrtavala dogajanje na dramatičnih mestih. Le na nekaterih mestih bi si jo bili želeli nekoliko tišje, zamolklejšo, manj dekorativno in bolj intimno.

Scenarija je predstavljala v danih razmerah višek racionalne premišljenosti in funkcionalnosti, hkrati pa je stilno in dekorativno povsem odgovarjala. Vladimir Rijavec si zasluži vse priznanje zanj. Kostumi so odgovarjali.

Opaziti pa je bilo, da je Zupančičev prevod že nekoliko zastarel. V njem je polno besed, ki jih sedanjí pravopis prepoveduje, predvsem preveč hrva-tizmov. Ne bilo bi slabo, če bi to pri naslednjih ponovitvah popravili.

Vse štiri predstave v Avditoriju so imele zelo lep uspeh in nastopajoči so bili deležni toplega priznanja občinstva; pri tem pa se vendarle ne moremo vzdržati pripombe, da se nam zdi, da ima naše občinstvo le še nekam prehladen odnos do svojega gledališča, kar je opaziti zlasti po zaključku predstav. Ljudem se vse preveč mudi iz dvorane, medtem ko tuje občinstvo priključuje igralce po resnično uspešnih predstavah tudi po desetkrat in dvajsetkrat s ploskanjem nazaj na oder. E. Z.

Jože Cesar razstavlja

Slikar Jože Cesar, ki je v Trstu poznan in cenjen zlasti kot stalni scenograf Slovenskega gledališča, razstavlja že nekaj dni v prostorih celjskega gledališča. V Celju je razstavil 27 oljnatih slik iz zadnjih let. Med slikami je nekaj portretov, več tihožitij in precej pokrajin, zlasti motivi s Tržaškega, s Krasa in iz Istre. Kot znano, je Jože Cesar razstavljal v Kopru, Novi Gorici, Tolminu, Idriji in tudi že v Celju. V načrtu ima še več razstav v Jugoslaviji, posebno v manjših mestih, kjer so razstave še bolj redke.

Novi slovenski gledališki deli

V mariborskem in celjskem gledališču so zadnje dni uprizorili dve novi slovenski dramski deli. To sta drama Borisa Grabnarja »Mimo načrta« in drama Vinka Strgarja »Heroica«. Premieri to pravzaprav nista bili, ker so obe deli uprizorili prej že drugje, in sicer Grabnarjevo v ljubljanskem. Mestnem gledališču že ob koncu lanske sezone, Strgarjevo pa istotam v začetku letošnje sezone. Pri tem je pripomniti, da je nosila Grabnarjeva drama lani drugačen naslov, namreč »Pod trančo«. Kritika jo je tedaj sprejela sicer dobrohotno, vendar ji ni priznala kakih posebnih literarnih kvalit. Zaradi tega je Grabnar drama nekoliko predelal in ji dal drugačen naslov, v upanju, da bo v tej novi obliki bolje sprejeta. Vendar se je zmotil, ker ji tudi ob novi zdaj mariborski uprizoritvi kritiki ne pripisujejo večje vrednosti. Priznavajo ji le prijetno prisrčnost. »Ambicija ni slonela na krilih resničnega umetniškega oblikovanja«, je zapisal kritik v »Delu«. »V bistvu je drama ostala le prijeten, silno iskren, skorajda prisrčno čustven zapis, ki avtorjeve pretenzije ni mogel uresničiti z dovolj močnimi umetniškimi sredstvi...« Na drugem mestu piše isti kritik: »Mimo načrta je pravzaprav spretna dram-

ska reportaža, ki ima namen dramsko oblikovati epizodo iz prvih dni osvobodilnega boja.« Avtor se je torej zatekel v preteklost, kar je sploh značilno za sodobno slovensko dramatiko, pa tudi za pripovedništvo. To potrjuje tudi Strgarjevo delo »Heroica«, ki se prav tako dogaja v medvojnem času. Ideja drame je v absolutni zmagi, poveličanju in premoči plemenitosti in osebne zavesti nad cinizmom in silo v orožju močnejšega nasprotnika. Ta nasprotnik je »Gestapo«.

Grabnarjevo dramo je v Mariboru režiral Jure Kislinger. Igrali so Stanko Potisk, Roman Lavrač, Mija Mencejeva, Boris Kočever, Boris Brunčko, Marjan Bačko in Milena Godinova. Strgarjevo dramo v Celju pa je režiral Branko Gombač, v glavnih vlogah pa so nastopili Pavle Jeršin, Marija Goršičeva, Zora Hudalesova, Janez Eržen, Sandi Kroš in Zmago Frece. Zaradi vsebinske šibkosti obeh del premieri nista pomenili posebno pomembnih dogodkov v slovenskem gledališkem življenju, nudita pa kritikom priložnost, da se spuščajo v razpravljanje o šibkosti sednaje slovenske drame in jim iščejo bolj ali manj abstraktno vzroke.

GOSPODARSTVO

Zakaj zapuščajo kmečko zemljo?

Zveza neposrednih obdelovalcev zemlje je izdala knjigo, v kateri so iznešeni izsledki ankete, ki so jo izvedli med 27 tisoč mladeniči kmečkega stanu. Anketa je bila izvedena lani v 1.661 občinah, in sicer med neposrednimi obdelovalci, kmečkimi najemniki, spolovinarji, stalnimi kmečkimi delavci in drugim osebami, ki se bavijo s kmetijstvom. Iz knjige omenjamo odgovore samo na nekaj vprašanj:

1. vprašanje: »Ali si zadovoljen z delom, ki ga opravljaš?« Na to je 45,6% vprašanih odgovorilo z odločnim »ne!«. Od ostalih jih je samo 16,5% odgovorilo, da so zadovoljni, ker »jim je všeč obdelovati zemljo«, drugi so dejali, da »nimajo drugega izhoda« in podobno, mnogi pa so z odgovorom oklevali.

2. vprašanje: »Kaj bi napravil, če bi se ti nudila prilika, da zamenjaš poklic?« Na to je 73,7% anketiranih odgovorilo, da bi zamenjali. Zakaj bi zamenjali in pustili kmečko zemljo? 28,2% zaradi premajhnega dohodka; 20,6% ker je delo pretežavno; 16,7% se jih čuti družabno zapostavljene; 10,7% želi delati v drugem poklicu; 4,8% zato, ker je to želja zaročenke ali mame;

Več mesa, manj mleka

Pred nekaj leti so med kmetovalce širili geslo: več krme, manj žita. To je bilo nekakšno splošno navodilo, kako usmeriti obdelovanje zemlje. Le malo posestnikov se je ravnalo po navodilu, saj se je s pšenico posejana površina skrčila komaj za 2%. Z večjo količino krme pa se je hotelo rediti več živine, da bi bilo tako na razpolago več mesa in mleka.

Mleka je danes v Italiji skoraj preveč. Letna potrošnja svežega mleka se sicer stalno dviga, a v južni Italiji in na otokih ga potrošijo prav malo. Zato je povprečna potrošnja mleka v Italiji — na osebo in leto — skoraj najnižja v Evropi. Mleka je danes v Italiji toliko, da ga mlečna industrija le s težavo predela, čeprav je precej živo povpraševanje po različnih vrstah sira. Zato je precej naravno, če se je pojavilo geslo »več mesa, manj mleka«.

Kdor se bo držal tega navodila, bo najbrž modro ravnal, kar nam pove naslednji račun: Tele držimo kakih 70 dni, se pravi toliko časa, da doseže težo nad 100 kg. Vse to pa samo ob mleku, tako da je meso lepo belo. Cena takih telet je danes 550 do 580 lir za kg žive teže. Ker je navadno potrebnih 10 kg mleka za 1 kg mesa, bo dobil lastnik teleta plačano mleko po več kot 50 lir, se pravi več, kot bi izkupil za to mleko, če bi ga oddal mlekarni ali prekupčevalcem. Če pa živinorejec lahko proda mleko po višji ceni in nima namena držati teleta za rejo, ga bo prej prodal.

V zadnjem času skušajo nekateri prodajalci in propagandisti mleka v prahu prepričati živinorejce, naj zamenjajo naravno mleko s tem mlekom. Za enkrat pa ta propaganda ne more pokazati posebnih uspehov.

11,8% ker je posestvo premajhno in ne zadostuje za vse.

Kaj pa pričakujejo od spremembe? 28,2% stalen dohodek; 21,7% lepše stanovanje; 18,7% več prostega časa; 12,4% več družabnega življenja.

Ze iz teh odgovorov je razvidno, da rešitev kmečkega vprašanja, zajezitev bega z dežele v mesta in v industrijo nista enostavna. V Italiji ni bil beg z dežele nikdar tako občuten kot letos in hoté ali nehoté se morajo s tem vprašanjem baviti tudi sloji, ki nimajo s kmetijstvom nobenega stika.

Kam plovemo z jabolki?

Po računih osrednjega statističnega urada znaša v Italiji letošnji pridelek jabolk nad 20,5 milijona stotov, pridelek hrušk pa nad 8 milijonov stotov. Tik pred zadnjo vojno so v Italiji pridelali komaj 4 milijone stotov jabolk ali eno petino današnjega pridelka. Središče pridelovanja jabolk in hrušk je Ferrara, precej razširjene pa so tudi v ostalih pokrajinah v Emilii in Romagni. Pridelek pa se bo še dvignil, ker so nasadi zelo mladi in jih je še zelo veliko, ki sploh še niso rodili.

Ako ne bo večjega izvoza, bodo krave letos povzile nekaj milijonov stotov jabolk.

Slaba vinška letina

Po končani trgatvi moramo ugotoviti, da je pri nas izpadla slabše, kot se je predvidevalo. Grozdje je bilo zdravo, a redko in zato je pridelek pičel. Redki so tisti, ki so pridelali polovico srednje letine. Imamo pa tudi nekaj primerov, ko so vinogradniki

pridelali več kot lansko leto. Na kratko lahko rečemo: pri nas je letina grozdja dala manj kot polovico rednega pridelka, a grozdje je bilo zelo sladko in marsikje je pokazalo 25 in tudi več odstotkov sladkorja, tako da bo precej vin s 13 do 15 odstotki alkohola.

V notranjosti države je pridelek tudi precej manjši kot v zadnjih letih, a ga kljub temu cenijo na 45 do 50 milijonov hl (lani 56 milij.). Vino pa je povsod močnejše kot lani. Cene so v notranjosti države krepke in so se v zadnjem času zvišale.

Zadružne klavnice in mesnice

Po vsej Italiji se vedno bolj množijo zadružne klavnice, ki so večkrat povezane s trgovinami, kjer se prodaja meso.

Razlikovati pa moramo zadružne klavnice dvojnega izvora: posebno v mestih se združijo mesarji v zadrugo, ki nabavlja in pripravlja meso za prodajo. To so mesarske zadružne klavnice. Živinorejske zadružne klavnice pa so ustanovljene le za člane — živinorejce. Naloga teh klavnic je, da vnovčijo živino svojih članov. Zaklano živino oziroma meso prodajajo samostojnim mesarjem in tudi v lastnih mesnicah.

Izkazala se je nujnost, da so te zadružne klavnice kapitalno močne organizacije, ker je potrebno imeti različne tehnične pripomočke, posebej še hladilne shrambe kakor tudi hladilna prevozna sredstva. Močne morajo biti tudi zato, da lahko popolnoma zaposlijo delovno silo in ne le nekaj ur na dan, kar bi poslovanje zelo podražilo.

Velika večina živinorejskih zadružnih klavnic prav dobro uspeva in drži ceno živini.

JE ZA SETEV PŠENICE PRIPRAVLJENO?

Smo že sredi druge polovice oktobra in sedaj bi že morali sejati ozimno pšenico. Ali je vsaj zemljišče že pripravljeno? Ali je preorano in pognojeno s hlevskim gnojem in s sestavljenimi umetnimi gnojili? Imaš doma potrebno seme? Si ga razkužil proti rji?

Ne odlašaj več s setvijo!

Jesenska saditev sadnega drevja je najbolj priporočljiva

Tako so pravili že naši dedje, ki so to sami preizkusili in isto slišali tudi od svojih prednikov. Kdor sadi jeseni, pridobi eno leto. Ko se pojavi zelena pomlad, začne jeseni zasajeno drevesce takoj zeleneti in poganjati, ker se je na svoje mesto že privadilo, se ustalilo, medtem ko se komaj vsajeno drevesce še zelo slabo počuti.

In kdor sadi kupljena drevesca, si jih jeseni lahko izbira, medtem ko se mora spomladi zadovoljiti z izbirki.

Če pa hočeš saditi jeseni, moraš najprej določiti ustrezna mesta in tam skopati veliko jamo, ki naj bo primerno široka in globoka. Če le moreš, sadi drevesca na mesta, kjer niso prej rastle drevesa. Če pa hočeš saditi mlado drevesce na mesto, kjer je prej rastle staro drevo, moraš izkopati še posebno veliko jamo in odpeljati na njivo izkopano zemljo ter pripeljati novo. Pri saditvi skrbno pazi, da ne ostanejo v zemlji kakšne stare korenine, ker bi te začele plesniti in gniti ter se bi lahko razvila korenenska gniloba, ki uniči marsikatero mlado drevo.

Skopaj torej čimprej potrebne jame in nato vsadi zbrana sadna drevesca.

—0—

SEDAJ SADITE ČESEN IN ČEBULO!

Jeseni sajena česen in čebula mnogo bolj obrodita, kot če sta sajena spomladi. V naših vremenskih razmerah jima zimski mraz ne škoduje. Seveda morajo biti gomoljčki vsajeni dovolj globoko, tako da je vršiček gomoljčka vsaj 3 cm pod površino zemlje.

Najbolje uspevata česen in čebula v zemlji s staro gnojilno močjo, to je v zemlji, ki je bila za zadnji pridelek obilno gnojena s hlevskim gnojem. Tako zemljo še dobro pognojimo s superfosfatom in kalijevo soljo, katerih raztrosimo na vsakih 10 m² po nekaj manj kot 1/2 kg. Obe gnojili ugodno vplivata na debelost gomoljev in njih trpežnost. Če gnojimo s hlevskim gnojem, naj bo dobro dozorel. Česnika in čebule ne smemo zalivati z gnojnico ali s straniščem, ker bi v tem primeru pridelek ne bil trpežen in bi gnil.

R. B. Ne cveteja več zame...

7

»Morda, gotovo pa ni. Mojega očeta so pa vsi spoštovali, ker je sam hodil po hišah povpraševati, kako je z zdravjem in je svetoval. Saj veste, kmet si ne da časa, da bi šel k zdravniku. Zdaj je treba spravljalati seno, zdaj je oranje. Vse to jim je prej kot zdravje.«

Neva je z zanimanjem poslušala razgovor. Ljudje so tu vsi bolj povezani drug z drugim. Ta Živko mora pa biti posebno dober človek. Saj se mu bere že na obrazu.

Po kosilu jih je Živko spremil v hotel in obljubil, da jih bo kmalu obiskal. Sicer je pa kraj tako majhen, da se bodo pogosto srečali.

Uro kasneje je Neva sedela na stolici poleg odprtega okna v svoji hotelski sobi. Gledala je krasoto gora, ki veličastno žare v večerni zarji. Popolnoma je pozabila na čas in na večerjo, dokler je ni prišla poklicat teta Jasna.

»Toda — otrok, saj se nisi niti preoblekla,« se ji je prijazno nasmejala. »Boš kar tu sedela? Mar nisi lačna.«

Dekle je odkimalo z glavo: »Tako je vse drugače tukaj, ljuba tetka, da kar ne morem misliti.«

»No, boš že imela čas za to. Pomagala ti bom, da se preoblečeš, toda nikar ne tiste temne obleke, kot da greš vedno k pogrebu. Vzemij tisto pisano obleko in volneno jopico. Sprosti se nekoliko, Neva.«

Voljno se je pokorila in tudi ko so sedli k večerji, je poslušala strica, ki ji je prigovarjal: »Tu se moraš nekoliko poveseliti. Moraš postati samostojna. Vse življenje je še pred tabo. Midva te ne bova silila, da ti čiš vedno z nama. Tudi sama pojdeš lahko na sprehode. Samo da ne zaležeš kam previsoko v skalovje.«

Nevina jima je v mislih pritrjevala. Jerko in njegova žena sta pa sklenila, da bosta v teh tednih popravila, kar je bilo zamujenega v njeni vzgoji.

Ko je prišla naslednje jutro v obednico k zajtrku, je opazila, da je pogrnjeno samo zanjo. Kar prestrašila se je v mislih, da je morda zaspala, ker so se prejšnji večer pozno zaklepetali. Kaj naj naredi? Ali naj počaka? Nazadnje se je spomnila stričevih besed od prejšnjega večera, da se sme tudi sama odpraviti na sprehod. Res je vstala od mize in krenila ob potočku, ki je tako prijetno žuborel po travniku. Šla je preko mostiča in se za hip zagledala v tolmun, kjer so se igrale srebrne postrvi. Nato je krenila nekam boječe po stezi proti gozdu.

Nenadoma je zaslišala, da nekdo vpije za njenim hrbtom: »Gospodična, gospodična!« V strahu se je obrnila in zagledala mladeniča, ki teče čez mostič. Čez hip je stal pred njo študent Živko.

»Ste se odpravili na prvi sprehod?« je spraševal s prijazno žarečimi očmi. Neva ga je začudena pogledala v njegovi lovski obleki z irhastimi hlačami.

»Saj nimate nič proti temu, če vas spremljam,« je prosil.

»Ne, prav gotovo ne,« je bila Neva v zadregi. Mislila si je, da bi morala pravzaprav vprašati strica ali teto. Oče bi ji gotovo ne pustil, da se sama pogovarja z mladim in neznanim moškim. On pa je že stopal ob njeni strani.

»Lepo vam pristoja narodna noša,« je začel pogovor. Ona je pa samo prikimala in si ni niti upala pogledati mladeniča.

»Vem, da prihajate iz planjav in močvirnih tal tam pod Tržičem, kjer ne kipi vse tako živo v nebo kot tukaj, toda tako molčeči le ne bi smeli biti.«

»Oprostite,« je zardela deklica, »jaz - jaz nisem skoro vajena ljudi.«

»Čemu pa živite tako samotarsko?«

»Da, zelo — z očetom na velikem posestvu.«

»Toda ljudi in posle imate okrog sebe?«

»Vse polno jih je v dvorcu, toda — oče

ne dovoli, da bi z njimi govorila, več kot je potreba.«

Živko je sedel na skalo ob poti. »Ne dovoli,« se je čudil. »Čemu pa ne, za božjo voljo?«

S konico čevljevka je Neva risala po pesku. Čemu je šla sama na sprehod, si je mislila, zdaj bi ji ne bilo treba odgovarjati temu mladeniču na samotni stezi. Cutila pa je nekaj prijetnega, da ga je srečala. Tako dober in pameten se ji zdi.

»Tako je,« se je opogumila, »moj oče je zelo samotarski človek. Mama je umrla, ko sem se rodila. Oče ne pusti, da bi vedela, kako je umrla...«

»Teško razumem to, gospodična.«

»Da, saj je res vse tako težko, da vam ne morem natanko razložiti.«

Živko je pokimal. Se včeraj je premišljeval, kako da mu ta nežna deklica tako ugađa in zakaj je tako plašna kot srna. Začel jo je spraševati.

»Kolikor razumem iz vaših besed, se ne razumeta prav z očetom?«

»Oh, da, saj je moj oče. Meni ne manjka ničesar.«

»Meni pa se ne zdi tako. Oprostite mi, če se vam bom zdel vsiljiv, toda že včeraj sem mislil, da vas nekaj tako tlači, da se ne boste niti pri nas mogli razvedriti. Zapajte mi, saj znam molčati. Rad bi vam pomagal.«

»Meni, pomagal?« se je začudila Neva.

»Da, seveda, da bi duševno ozdravili. Pravite, da vam ničesar ne manjka. Jaz pa menim, da vam manjka ljubezni v družini ali matere.«

»Ne vem,« je odgovarjala deklica, ne da bi dvignila pogled, »ne vem... toda rad me moj oče nima.«

»Povejte mi, kaj vas teži. Sediva kje v travo. Saj mi zaupate?«

Neva se ni niti zavedla, ko je vzdihnila:

»Da, zaupam vam.«

»Tako je prav. Postala bova dobra prijateljca. Tu po stezi navzgor. Malo strma je. Dajte mi roko.«

(Dalje)

Na »Liberty« so res vozili s seboj lepo število najkoristnejših in najznačilnejših zemeljskih živali, toda ali bi mogle živeti na okuženi Zemlji? In kaj naj storijo, če je Zemlja sicer še obljubena, a živi človeštvo v razmerah, v katere se posadka vesoljske ladje ne bi mogla vdati in kakršnim je ravno hotela pobegniti? Prof. Magnussen včasih ni mogel spati od skrbi. Bil je odgovoren za usodo posadke, toda vse skrbi pri organizaciji odprave in med letenjem po vesoljskem prostoru niso bile nič v primeri z zaskrbljenostjo, ki jo je občutil, ko je mislil na pristanek. Res, da je bilo vse to upoštevano že v načrtih o odpravi, toda v resnici je vendarle vse gradil na tihem, v trdnem upanju, da se bodo po deset tisoč letih lahko spet izkricali na Zemlji, tudi če bo ta prazna, ali da jih bo človeštvo rado in s ponosom sprejelo spet medse ter da bo do takrat prebolelo vse totalitarne bolezni, ki jih je podedovalo iz konca drugega in prve polovice tretjega tisočletja po Kristusu.

Res da so imeli na krovu vesoljske ladje vse potrebno, da bi v primeru, če bi bila Zemlja opustošena in okužena od atomskih eksplozij, ali če bi jih njeno prebivalstvo 13. tisočletja po Kr. ne hotelo sprejeti medse, ustanovili novo človeško naselbino na enem izmed planetov; v najslabšem primeru, če bi zaradi nasprotovanja z Zemlje ali zaradi atomskih opustošenj tudi tam ne bilo mogoče živeti, bi usmerili »Liberty« spet v vesolje in si poiskali

Povzatek iz vesolja

E. Z.

31.

kak primeren planet v kakem drugem osončju. Toda vse to je prinašalo s seboj odgovornost, katere težo je prof. Magnussen šele zdaj polno začutil na svojih ramenih. Ob strani mu je sicer stal štab znanstvenikov in tehnikov, toda njihove naloge in odgovornosti so bile omejene na posamezna področja, medtem ko je nosil on, kot pobudnik odprave, vso moralno odgovornost za njen izid.

Kljub vsej zaskrbljenosti pa njegova narava znanstvenika ni dala, da ne bi s strastno radovednostjo razmišljal, kaj se je medtem zgodilo na Zemlji. Bil je tako dosledno znanstvenik in tako dosleden ter logičen v svojih zaključkih, da se je edini izmed vse odprave popolnoma vživel v spremenjene časovne pogoje ter je o času, ki ga bodo našli na Zemlji, že razmišljal kot o »bližnji bodočnosti« oziroma »sedanjosti«, o svojem in svojih tovarišev prejšnjem življenju na njej pa kot o silno odmaknjeni preteklosti, pri čemer se je hkrati zavedal dolgega časovnega razpona med obema dobama.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

SVETOVNA, MEDNARODNA IN DRŽAVNA PRVENSTVA TER RAZNI POKALI

Italijanska nogometna sezona

V nedeljo bodo odigrali 10. kolo italijanskega državnega prvenstva A lige. Na sporedu so zanimive tekme, kot Juventus - Inter, Atalanta - Torino, Milan - Roma in Mantova - Fiorentina.

Trenutno najdemo na prvem mestu letošnjega glavnega kandidata za častni naslov, ekipo Inter, ki je do sedaj šestkrat zmagala (Atalanta 6:0, Roma 3:2, Fiorentina 4:1, Padova 2:0, Spal 2:1 in Udinese 1:0), dvakrat igrala neodločeno (Torino 0:0 in Mantova 1:1) ter enkrat izgubila (Milan 1:3). Interjevi napadalec so zabil 20 golov (6 golov je dosegel Hitchens, po 4 Suarez, Corso in Bettini ter 2 Bolchi), obramba pa je prejela le 8 golov. Herrerova postava je zelo prodorna v napadu, kjer se odlikujejo Suarez, Hitchens, Corso in Mereghetti. Zelo dobri napadalec so tudi Bettini, Bicieli, Humberto, Gratton in Morbello. Čvrsta je tudi obramba z vratarjem Buffonom. Ostali branilci so Guarnieri, Zaglio, Balleri in Bolchi.

Drugo mesto si sedaj delita Torino in Atalanta. Pri Torinu sta najboljša igralca Angleža Law in Baker. Prvi je zabil 7 golov, drugi 4. Odlikujejo se še branilci Panetti, Scesa, Rosato, Lancioni, Bearzot in Cella ter napadalec Ferrini in Crippa. Torino je izgubil samo eno tekmo, in sicer v prvem kolu proti Sampdoriji; petkrat je zmagal (Venezia 4:2, Bologna 2:1, Juventus 1:0, Udinese 3:1 in Mantova 2:1) in trikrat igral neodločeno (Inter 0:0, L. R. Vicenza 3:3 in Lecco 1:1). Presenetljivi so tudi nastopi Atalante, ki je v prvem srečanju doživela velik poraz (Inter 0:6), nato pa dosegla 6 zmag (Venezia 3:1, Spal 1:0, Juventus 3:1, Udinese 2:1, Lecco 1:0 in Sampdoria 2:0) in en neodločen izid z Bolgno (0:0). Povsem nepričakovano pa je klonila na domačem igrišču proti L. R. Vicenzi (0:1). V tem moštvu se odlikujejo branilci Nielsen in Colombo ter napadalec Olivieri (5 golov) in Maschio.

V ospredju sta tudi Roma in Bologna, Roma ima zelo čvrsto obrambo in prav tako tudi Bologna, saj sta prejela samo 8 oziroma 9 golov vsaka. Roma je zabila 17 golov (Manfredini 5, Lojacono 4), Bologna pa samo 11. Za rimsko moštvo igrajo znani igralci, kot so: Cudicini, Fontana, Corsini, Losi,

Pestrin, Guarnacci, Schiaffino, Carpanesi, Orlando, Lojacono, Manfredini, Selmosson, Da Costa itd. Pri Bologni se odlikujejo Pavinato, Janich in Nielsen.

V zlati sredini lestvice (11, 10 in 9 točk) najdemo kar 6 ekip, od katerih so štiri z bogato tradicijo (Milan, Fiorentina, Sampdoria in Juventus). Milan je letos kupil angleškega napadaleca Greavesa, ki pa do zdaj še ni izpolnil pričakovanj, čeprav je zabil 6 golov. Fiorentini se je letos nekaj zataknilo, čeprav je Hamrin zabil kar 8 golov in zato z Raffinom vodi lestvico strelcev. Sampdoria je letos precej nestalna (premagala je Milan s 3:2 in teden kasneje izgubila srečanje s Palermom 0:2 in to na domačem igrišču). Zelo je razočaral napad, ki je do zdaj zabil samo 8 golov, čeprav v njem igrajo Boškovič, Veselinovič, Skoglund, Brighenti, Cucchiaroni ter mlada Vigni in Toschi. Obramba je dobra. Presenetljive uspehe je žela tudi mlada ekipa Mantova, katera je zelo vigrana v napadu (Sormani 6 golov) in dobra v obrambi. Odlikujejo se vratar Negri, branilec Corradi ter napadalec Sormani in Allemann. L. R. Vicenza je do zdaj dosegla precejšnje uspehe, in sicer na tujih igriščih (premagala je Atalanta 1:0 in Fiorentina 1:0 ter igrala neodločeno s Torinom 3:3, izgubila pa je tekmo z Bologno 0:2), medtem ko je na domačem igrišču kar trikrat klonila (Mantova 1:2, Roma 0:1 in Milan 0:3). Odlikuje se posebno Fusato (4 gole), medtem ko Kostić nima sreče, ker se je ponovno hudo poškodoval. Na enajstem mestu najdemo italijanske državne prvake Juventusa, ki letos niso še našli pravega načina igre. Juventus je v 9 tekmah le trikrat zmagala (Catania 1:0, Spal 3:0 in Roma 1:0), trikrat igrala neodločeno (Palermo 0:0, Lecco 2:2 in Mantova 1:1) ter trikrat izgubila (Torino 0:1, Atalanta 1:3 in Padova 1:2).

Na koncu lestvice najdemo novince Venezio z napadalcem Raffinom (8 golov!), Palermo, Catanijo, Padova, Spal in Lecco. Omenjena moštva nihajo med hudimi porazi in blestečimi zmagami. Lecco ni do zdaj niti enkrat zmagal, čeprav zanj igra Abbadie in Lindskog. Padova je zabila samo 6 golov, kljub temu da je kupila Kaloperovića in Kölbla.

Na dnu lestvice (8 porazov in ena sama zmaga - Padova 1:0) pa najdemo ekipo Udinese, ki je prejela nič manj kot 22 golov.

- Lestvica je naslednja: 1. Inter 14, 2. Torino in Atalanta 13, 4. Roma in Bologna 12, 6. Milan, Fiorentina in Sampdoria 11, 9. Mantova 10, 10. L. R. Vicenza in Juventus 9, 12. Venezia in Palermo 7, 14. Catania 6, 15. Padova, Spal in Lecco 5, 18. Udinese 2.

Italija - Izrael 4-2 (0-2)

Ceprav so v zadnjem času bila zanimiva mednarodna srečanja, kot na primer tekme za pokal evropskih prvakov, za pokal zmagovalcev državnih pokalov in za pokal velespejmskih mest, so v sredi zanimanja športne javnosti izločilne tekme za svetovno prvenstvo, ki bo prihodnje leto v Čileju.

Italija je prvič nastopila v nedeljo, in sicer v Tel Avivu, kjer je premagala izraelsko reprezentanco z izidom 4:2 (0:2). Italijanska enajstorica, ki ni imela pred to važno tekmo nobenih priprav, je nastopila v sledeči postavi: Buffon; Robotti, Losi; Bolchi; Maldini, Trapattoni; Mora, Lojacono, Altafini, Sivori in Corso. Nasprotniki so nudili »plavim« velik odpor, saj so vodili do 53' z izidom 2:0 (gola sta zabila Stelmach in Yang). Toda v drugem polčasu so Italijani kmalu izenačili (8' Lojacono in 24' Altafini) in v zadnjih trenutkih zabil še dva gola (42' in 46' Corso) ter tako dosegli pomembno zmago. Povratna tekma bo 4. novembra v Torinu. Italijani so s tem uspehom dosegli 120. zmago v 229 tekmah (51 tekem so odigrali neodločeno, 58 srečanj pa so izgubili). Italijani so največ tekem zaigrali proti Švici (34), Madžarski (25) in Avstriji (24). Z Jugoslavijo so Italijani zaigrali 6 tekem in zmagali le v treh srečanjih.

Italijanska državna reprezentanca bo v nogometni sezoni 1961/62 igrala še naslednje tekme: 23. aprila proti Švici, 29. aprila proti Franciji in 6. maja proti Avstriji.

V 'B' 'C' in 'D' ligi

V »B« ligi so enajstorice odigrale 6 kol. Na prvem mestu najdemo dve močni ekipi. Ti sta Lazio in Genoa. Lazio, ki je edina neporažena ekipa, ima zelo čvrsto obrambo (3 gole) in dober napad. Genoa pa je sestavljena iz dobrih igralcev (Firmani, Bean, Frignani, Pesaola, Dal Monte itd.) in zato lahko resno računa na vodilno mesto. V ospredju (s točko zaostanka) najdemo kar 3 enajstorice: Alessandria (Cappellari 6 golov, najboljši strelcec tekmovalca), Pro Patrio, ki je zelo pomlajena, in Messina, ki je zabila do sedaj največ golov (11). Odlikujeta se napadalec Ciccolo (Messina) in Muzzio (Pro Patria) oba s 4 goli.

Na prvo mesto računajo tudi Napoli, ki pa je do sedaj razočaral, Modena in Reggiana.

Razočarale so Novara (4 porazi in 1 nedločen izid), Catanzaro in posebno Bari.

- Po šestem kolu je lestvica naslednja: 1. Lazio in Genoa 9, 3. Alessandria, Pro Patria in Messina 8, 6. Modena, Reggiana in Napoli 7, 9. Verona, Parma in Como 6, 12. Catanzaro, Lucchese, Simmenthal in Prato 5, 16. Brescia, Cosenza in Sambenedettese 4, 19. Novara 3 in 20. Bari 6.

C liga je razdeljena v tri skupine. V prvi je glavni favorit ekipa Varese, ki je kupila zelo dobre igralce. Triestina misli priti v B ligo in prav tako Marzotto. Dosedanje tekme so pokazale, da je v tej skupini precej dobrih moštev. Trenutno sta na prvem mestu Fanfulla in Biellese (7 točk), medtem ko imata Varese in Triestina samo točko zaostanka. Triestina je v prvi tekmi klonila v Lodiju proti Fanfulli (0:1) nato premagala Marzotto (2:0), Mestrino (2:0) in Cremonese (2:1). Varese pa je klonil proti Pro Vercelliju (0:1), potem ko je premagal (v vseh tekmah z izidom 2:0) Bolzano, Casale in Legnano. V ospredju so tudi Sanremese, Savona, Saronno in novinec Vittorio Veneto.

Triestina bo igrala v prvem delu prvenstva še naslednje tekme (d v oklepaju pomeni na domačem igrišču): Treviso, Sanremese (d), Vittorio Veneto, Saronno (d), Pordenone (d), Bolzano, Pro Vercelli (d), Casale, Legnano (d), Savona, Ivrea (d), Varese in Biellese.

V drugi skupini C lige vodi Anconitana, ki je zmagala v vseh tekmah in zabila v 4 srečanjih kar 14 golov. Na drugem mestu sta Pisa in Forli.

V tretji skupini vodita Taranto in Tevere Roma (6 točk vsaka).

V D ligi, sestavljeni iz 6 skupin, najdemo ekipo Pro Gorizia, ki pa ni med najboljšimi. Trenutno vodijo naslednje ekipe: Imperia in Viareggio (A), Gallarate in Trevigliese (B), Alma Juve in Vis Saurro (C), Olbia (D), Brindisi (E) in Avellino (F).

Pokal Italije

V nedeljo so odigrali šestnajstinke finala za pokal Italije. Stevilne ekipe so povsem nepričakovano porazile moštva iz prve lige in tako so že izpadle naslednje ekipe: Milan, Udinese, Padova, Palermo, Sampdoria, Bologna, Atalanta in Venezia.

Modena je najprej premagala Reggiano (2:1), v nedeljo pa klub Milan (1:0). V prihodnjem kolu, ki bo 25. aprila 1962, se bo spoprijela z Leccom, ki je porazil Barija (3:2). Brescia (Como 3:1) je premagala Padova (2:0) in zdaj bo srečala državne prvake Juventusa, ki so komaj premagali Prato (3:2). Lazio, ki je najprej premagal Genoa (3:1) in potem Palermo (1:0), bo igral z Romo. Torino bo igral z Napoli, ki ima precejšnjo srečo, ker je v obeh tekmah zmagal (Napoli - Alessandria 1:1 in Napoli-Sampdoria 0:0) le s strelji enajstmetrovk. Enako srečo je imel tudi Catanzaro (Sambenedettese 1:1 in Bologna 1:1), ki bo igral prihodnjo tekmo s Catanio. Inter bo nastopil proti Novari, ki je porazila Parma (1:0) in Udinese (2:0). Fiorentina, zmagovalec lanskega pokala, bo srečala Mantovo, Spal pa L. R. Vicenzo.

d. t.

Drobne športne vesti

• V Rimu so tenisti Italije in ZDA odigrali finalno medconsko srečanje za Davisov pokal. Zmagali so domačini z visokim izidom 4:1, ker so gosti nastopili s slabšo postavo (Reed, Douglas in Dell).

• V Torinu so pred dnevi zaključili mednarodni turnir v vaterpolu. Zmagala je Madžarska pred Italijo, Jugoslavijo in »mešano« Italijo.

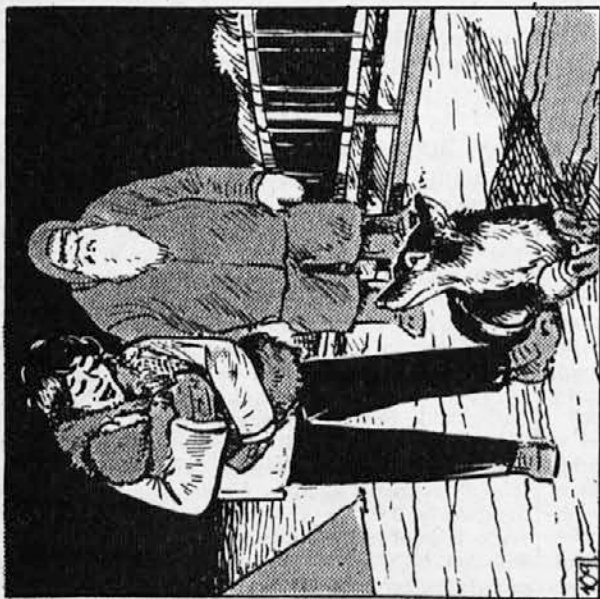
• V Vidmu so nastopile jugoslovanske košarkarice Jugomontaže, ki pa so v finalu klonile pred italijansko ekipo Udinese (40:48).

PREGLED TEKEM ITALIJANSKE REPREZ.

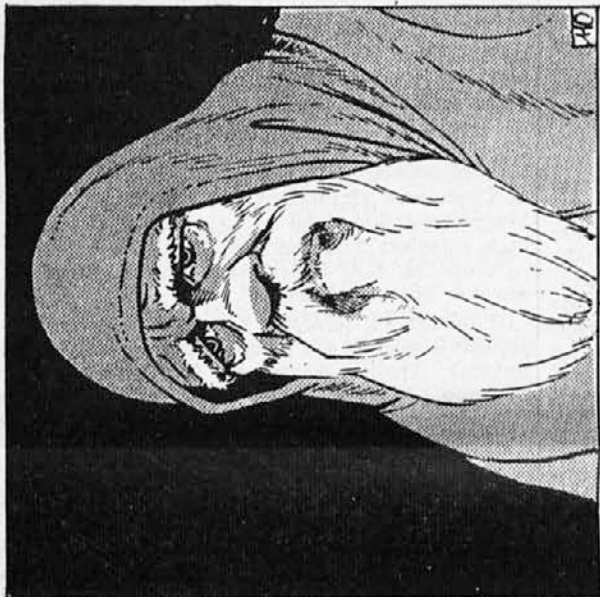
	T	Z	N	P	Gd	Gp
Argentina	3	2	0	1	6	2
Avstrija	24	7	5	12	31	48
Belgija	9	8	0	1	25	48
Brazilijska	3	2	0	1	25	11
Češkoslovaška	19	8	5	6	33	29
Hrvatska	1	1	0	0	33	29
Danska	1	0	0	1	3	5
Egipt	4	4	0	0	20	6
Finska	2	1	0	1	5	5
Francija	22	15	4	3	66	31
Nemčija	11	8	1	2	24	17
Japonska	1	1	0	0	8	0
Grčija	1	1	0	0	4	0
Anglija	8	0	4	4	10	18
Sev. Irska	4	2	1	1	7	6
Izrael	1	1	0	0	4	2
Irska	1	1	0	0	3	0
Jugoslavija	6	3	1	2	9	12
Luksemburška	1	1	0	0	2	0
Nizozemska	4	4	0	0	9	4
Norveška	4	1	3	0	7	6
Paragvaj	1	1	0	0	2	0
Portugalska	9	6	0	3	23	12
Romunija	2	2	0	0	3	1
Škotska	1	1	0	0	3	0
Španija	16	6	6	4	25	15
ZDA	4	4	0	0	25	1
Svedska	6	1	3	2	10	12
Švica	34	17	11	6	74	52
Madžarska	25	11	7	7	45	46
Urugvaj	1	0	0	1	2	3
Skupno	229	120	51	58	497	347

(T — tekme, Z — zmage, N — neodločeni izidi, P — porazi, Gd — dani goli, Gp — prejeti goli).

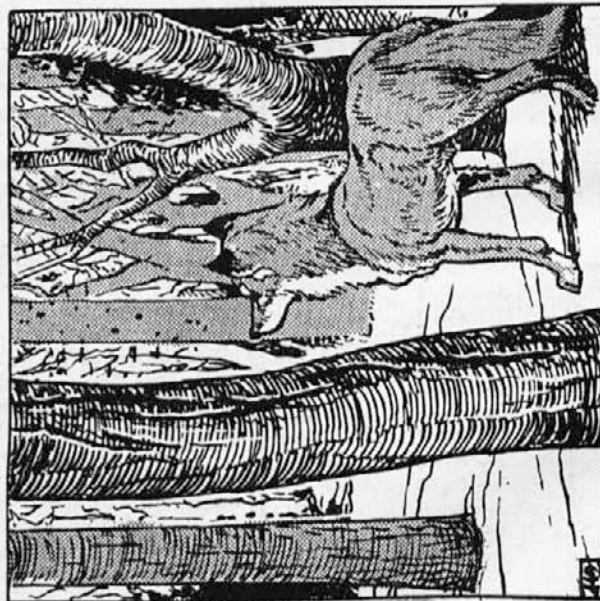
109. Drobno bitje je naenkrat zacepetalo z nogami in se zasmejalo. Kazan si ga je radovedno ogledoval in potem legel k ženinim nogam. »Poglej, oče, tudi punčko ima rad!« je zaklicala Jeanne. »Dati mu mo-punčko ima rad!« Kako ga bova klicala?« Preden je odšla v šotor, se je še enkrat obrnila k psu: »Od volkov si prišel, klicali te bomo Volk. Pridi, Volk!«

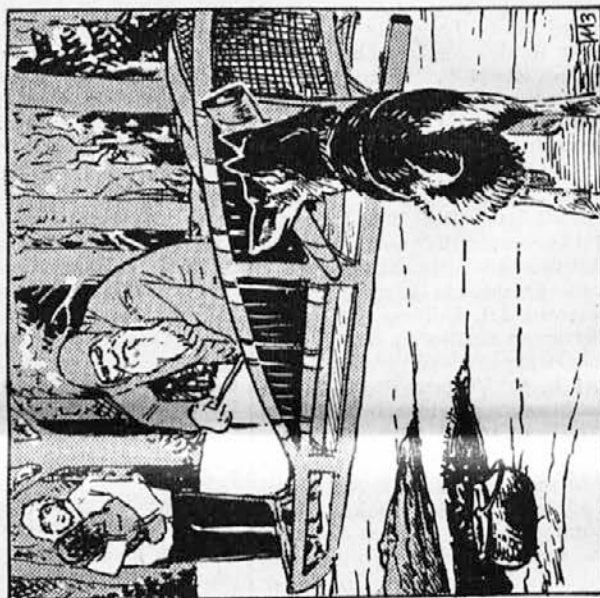
110. Stari Pierre je z nasmehom opazoval psa, ki je ženin klic razumel in ji prijazno pomahal z repom. Ko je Jeanne odšla v šotor, se je zresnil. »Pljučni-ca!« je pokimal pol sebi, pol Kazanu. »Znova me je zgrabila. Upam, da bomo utegnili priti domov.« Zamisljeno, žalostno tišino je pretrgal tožeči Sivin glas. Kazan je nemirno trznil z glavo.

111. Pierre se je zaupno sklonil k psu. »Da, ti in jaz! Samo midva skupaj ju lahko pripeljeva do-mov.« Globok, suh kašelj je pretrgal njegove besede. Zgrabil se je za prsi in lovil sapo. »Domov!« je pokimal. »Domov, osemdeset milj na sever do Chur-chilla. Da bi te ne bilo prej konec z menoj...« Po-božal je Kazana in otipal njegovo ovratnico.

112. »Da, da,« je pokimal, »saj sem vedel, da si ube-žen pes.« Potem je privezal Kazana k sanem, nalo-žil na ogenj in odšel v šotor. Kazan je ostal sam. Trikrat ga je v noči iz bolnih sanj predramil Sivin glas. Toda odgovoriti ji ni mogel. Šele zjutraj, ko se je približala taborišču, je zbral moči in jo po-zdravil. Približati pa se mu ni hotela.

113. Ko sta Pierre in Jeanne vstala, je bil tudi Ka-zan že na nogah. Pierrova skrbna nega je pomagala. Jeanne ga je pozdravila z veselim klicem. Potem so se odpravili na pot. Pierre Radisson je naložil na sani je najpotrebnejše: hrano za nekaj dni, šotor, odeje in krzno, na katerem je ležal otrok. Vse dru-go je pustil na snegu.

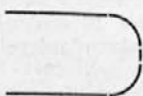

114. Potem je naložil deklico na sani in se sam vpregel vanje. Jeanne je stopala ob njem. Zaskrb-ljeno je poslušala njegovo pokašljevanje. »To je pre-hlad, ki me že vso zimo preganja!« jo je tolažil. »Ko pridem domov, bom za kakšen teden legel, pa bo vse dobro.« Prestrašeni pogledi so razodevali, da mu ni verjela. Začela je potiskati sani.

Za
naše
najmlajše

19

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER